Մանրամասնի նիֆքեար սեռնէտ 300 նիսախ վերլիկ, ամենեվի դեյմէթի, Խոթան. պոլ իչին կէչէր ագճէ 250, վէ ալթը տուրդա 125 դրշ. վէ թաշրոալար իչին քսան փարա-աք տախի իչինտէ սլորագ, ամենէվի դեյմէթք տաղ ագճէ 250, վէ ալթը տուրդա տախի 125 դրշ. ալանագ տէր։
Վէ պեհերնի թէոի 40-ը փարատա ատթալանագ տէր։

Պատկերազարդ Էջմիածին

ՄԻՈՆԱՏԻ

Լրատեսքն պեհեր ամիսը իկի, ուրբանի ամիսնա 3, իրինճի ամիսնա 2, վէ թանինճիս վէ ամսի ամիսնա 1 էր զրշ. ալանագ տէր։
Մէկ թատաղ վէ ասլիկ, ոգի-սալանա Ցսրու-Եսլտա 467 նիւմերալու խանէտէ ԼԷՎԱՆԹ ՀԷՐԱԼՑ թաղամանէսինտէ, Դարապետ Ց. Փանոսեան իմմիմէկեսանէրիլիճէ։

ԱՌԱՔԵԼԱԿԱՆ ԵՎ ՄԷՎԱՏՏԸ ՍԱՑԻՐԷ

ՏԷՐՑԻՆՃԻԼ ՄԻՆԷ ՎԱՂ ՄՈՒՀԱՐՐԷՄ ՎՎ 1869 ԱՊՐԻԼ 11 ՃԻՄԱ ԱԼԱՖՐԱՆԿԱ ԱՊՐԻԼ 23 ՆԻՄԷՐՕ 898

ԻՍԹԱՆԳՈԼ, ԱՊՐԻԼ 11.

ԱՋԳԱՑԻՆ

ԻՍԿԵՍՏԱՐՈՆ ՄԷՔԹԻՊԼԷՐԻ

Մանրամասն 894 խանճի նիսխէսինտէ պոէբյէ։

Ճեմ. բանտան չըգարգաան սանրա, մատամ Կառիւսիւն նամ էվլոզարը գաարելն գրզլար իչին քի չատ իմմիչ օլուզու մէքթէպէ կիմիք։

Մի մայի էյնա գաարն պիզն նէզքէրի իւզրէ գաղալ իյէր, վէ մէքթէպի մէզպուր հագգընտա օյուգճա մալիմանի վէրմի։

Մէզքիւր մէքթէպ պաչրճա Հայլար իչին աչըրմը կիրալ տիր։ Հայլարնա մանէրէր խատանէնէն Հայ գրզլարընա մանսուա օլուր, վէ Հայ մանալիմ վէ վարժուհիրի պուլունտուգտան պաչգա, ալթմը նէֆեր գոտար չահիրատանան գրզգ նէֆերի տախի Հայ տրը։

Մէզքիւր մէքթէպին ալեհանտամինտէ օգուտնուզունա կէօրէ, քիրիստիվրէ թամամլիգան քրիստոնէական վարդապետութիւն, ընթերցանութիւն, վանկլագրութիւն, քերականութիւն, թըւաբանութիւն, պատմութիւն, աշխարհագրութիւն, գաղղիերէն, ասեղնագործութիւն, պար վէ բիւեանօ տէրսլերի վերիմէքտէ իսէտէ, ատրպէրին քեանֆիֆէսի ուսմամ չահիրատան իչին օլմասը դրնատան, անագ օեունու վէ բիւեանօէյրէնմէք խմթէյէ տէն, վերիմէքտէ օլան այլրգատան զնեատէ պիր չէյ թալապ իտիմէքտէ տիր։

Յատամ Կառիւսիւն մէքթէպինտէ էլ հիւնէրի, կիւզել եազը վէ բիւեանօ խայլճէ իլէրու կիթմիշ տիր։ Վէ թէմիզլիք մրգատարի քիչայէտտէ տիր։

Մէզքիւր մէքթէպ հէրնէ գաատար գիւնտուզլիք խէտտէ, կիճէլիք կիւնտուզլիք տախի պիր գաշ չահիրատան պուլունմագտա իմիշ։

Պիզ, մատամ Կառիւսէ թէչէքքիւր խալէտէ ճայրք տիր։ Զիրա պինճիրճէ Հայլար հիչ ատէմի խատ քէնտի ք արլարը իչէն մէքթէպէր աչմագլարը հատտէ, վէ քէնտիսի խատ եազմանճը պիր գաատն պօյունտուզու թագգիրատ, հէր նէվի գիւճքիքէրի կէօզէ ալարագ, կելմիշ իւսկիւատարտա մէքթէպ աչմը, ատվամ իմմիչ, զարար խալմիչ, վէ հալէտ տախի հէմ ատվամ ու իգատամ խալէմէքտէ, վէ հէմտէ կիւնտէն կիւնէ իլէրու կէօթիւմէքտէ տիր։ Վէ ումարզ քի, պիր կիւն պիրինճի տէրէճէտտէ պիր մէքթէպ արբատանա գօնատիրէճք տիր։

Մէզքիւր մէքթէպ մանասէպթիլէ պիր խուսուսա տիրգաթ օլունսա սէզտրը։ Չէյնէ քի, Հայլար հէր նէ գաատար լարդլը մէքթէպլէր աչմագլարա միգթէարը տէյիլ իսէլէրտէ, շու սոն սէնէլէրտէ էվլատլարընը զու թատրմագ զըմնընտա, միլլիսանիէյէ նէկատէթլէ պիւյիւք արզու վէ զարէթ իսրաղ խալմէքտէ տիրլէր։ Պու սէօյլէտիկիմիզ, մէզքիւր մէքթէպին ճիվարընտա Հայատան գինատտէ Բում պուլունմագտա օլուպ, վէ լաեբդլը մէքթէպլէրի օրմանը դը հալտէ, եալընը զ սէքիզ օն նէֆեր չօճուգլարը պուլունմասը թատտիգ իմմէքտէ տիր։ Ֆագաթ Պեյ-օղլու Բումը հագգընտա պուլնու սէօյլեյէմէյիզ, զերա օրատա օլ ճիհէթլէ Հայլարատան բէր չօգ իլէրուտէ պուլունմագտա տրբրտր։

Մատամ Կառիւսիւն մէքթէպինտէ սէքիզ օն նէֆէր տախի եէհուտի գրզլարը պուլունմագտա իմիշ։ Իսկիւտարտա պուլունան նէհուտիլէրին ազրզընա նիսպէթլէ, չու զարէթլէրի պիզմէ մահ չատան տրբ։

Մէզքիւր մէքթէպտէն տախի չըգարգտա, Ս. Խաչ քիլիսէսի մէքթէպէրինէ կիթմիք։ Էվվէլա էրքէք չօճուգլար մէքթէպինի կէզմիք։

Չօճուգլար էրմէնիճէ, Թիւրքճէ վէ Ֆրանսըզճա օգուտմագտա իմիշլէր։ մէքթէպին կիւզելիյի լէ թէմիզ իյի եէրինտէ տիր։ պունլարըն կիտիշի Խրիստվարժութիւն ուսուցի օրմանը, իրա զամէն պիլիսիկիմիզ ուսուցի իւզրէ կիթմէքտէ տիր։

Էսէֆ իսէրիզ քի պուրատա տախի ընսիմ վէ նօմա ատրպէրի եօզ իմիշ։

Տահա եէնի օգուտմանա պաչտատան ուֆաճըզ չօճուգլարը Հայլերի ածնմանա վէ ատրպէրմանատա չատան տրբ, չունքի հէմ էսկի ուսուլի բիսյէթ իսիկնատն, պիւյիւք վէ եհ իսէրլի հօճայատատէս վէրտի իմմէքտէ տիր, վէ հէմտէ եազմանէրի տախի եօզ տուր։

Պունատն աչիքտար տնրա ըրբ քի, հալա միլէթիմիզատ քէօրէչմիշ օրան պոթը իմիգատա օրատա տախի հիւքմ իմմէքտէ օլուզունատն, էն պիւյիւք չօճուգլարատան զնեատ, էն քիւչիւք չօճուգլարա տիրգամի օլունատաղ եէրտէ, մանզարիի օրարագ, տնկարնա մագտմնատա թուրմագտա տրբ։ Հէրէ պիչարէ չօճուգլարատան պիր գաչլարընա, պիր իհթիյարըն պիր օտատատա ատրս վերտիկնի կէօրտիւք քի, պէսպէրի վարքն միրէթ սոդէսինտէ կէչինմէն Դիրէթիյէ հօճալարդա թայինն իսրիմիշ օլմալը տրբ։ գէվայրընն քէօրբէ չօճուգլարա, եէնի ուսուլսէ, վէ մէղաճուրթայրընա ուդրուն ատրս վերիպիրմէք տէյիլ, զանն իսէրիզ ք զըմրատամանա տախի կիւճլիք չէքմէքտէ իսի։

Տիւչկիւնիւ վէ պիչարէյի գաերրմագ պիրինճի տէրէճէտտէ պրճաարրմըզ տան տրբ, յաքին պիր քիչն կէչինմէն իչէն գրզգ էլի վէ եախատա նիւպէրճ թագ Ֆինանսարը էյրի պիւյրիւ չալըտը օրմանը մուճրպ օրմագտատ գսթան գեարը տգբ։ տեսի տիր։ Մէքթէպլէրին հէմտան քեանֆիֆէսինտէ պու եանլըշ կիտիշ վարտը։ խոսի, եկեր էհալիսիզ վէ մէքթէպ նազարարարընը, չօճուգլարը չէքիրտեքտէն իսի եէթիշտիրմէք իսթէրլեր իսէ, եօղէ ատէլիմնատա քիմսէլէրէ իեանէ վերերէք կէչինտիրմէլ, վէ էն ուֆագ չօճուգլարը թէարիսինէ, էն ալեմ վէ էն թէրպիյէլի հօճալարը թայինն իսլէմէլի տիր։

Պու մէքթէպտէ խալլճէ հալի վագթի եէրինտէ քիմսէներ էվլատարը վարտը։ հալ պու քի նիչէրին էլէրինտէ քիթապարը տախի եօգ տուր։ չունքի բեատերլերի ալմագ իմիշ, չունքի չօճուգլար պիր տէֆա եըրթմըշ եա զայպ իմիշ օլտու գլարընատն, իքինճի տէֆա բարա վերմէք իսթէմէզլեր իմիշ։ Էմմա, եվլատ պիր գաշ սէնէ մէքթէպէ պօշտ կիտեր կելեր, պահարագ վագթինի կէչերիր իմիշ։ Եվվերիր քի պոպարարը իգունամա իսլէսին, եանի սէնէյէ 20-30-40 50 գուրուշ բիթատա էքսիք փարա վերսին, վէ թիւթիւն, գահվէ, բագը, շաքարատան զանատ պիր գաչ սէնէ մէքթէպ պօշտ վերմէք իսթէմէզլեր իմիշ։

Գու Ֆէնալըգլարա սէպէպ, պաչգալարը ֆագրըլըգը թուրթմագտա տրբրտր։ Հայ պու քի պիզ ատմագլըգը թուրթարը, վէ պիզմի իթիֆատրմըզը խէ, մահէլի մէզպուրուն չու հալի թատտիգ խալէմէքտէ տիր տէնատ ճայիզ տիր։ չունքի պիր դաշ մէքթէպ գայրրատիլիր խայլճէ քէսանպուլունմագտա խէտտէ, հաղրֆ քի մէքթէպճէ տուդրուլարը հալէտ էն էտնա տէրէճէլէրտէ դալմըշ տրբ։ վէ պերէքէթ վերսին պագը տուդրուլու վէ դարէթլի զամլարա քի, պու գատարճրդ մէքթէպ եիւրիւ տախի կէօրէպիլմէքտէ տիրլեր։

Թիֆլիզէն մեզ ղրկուած մարտ ամսոյ Ա.ՀԱՅՐԱՊԵՏ մէջ հետեւեալ հրատարակութիւնը կը տեսնենք։

ՊԱՇՏՕՆԱԿԱՆ ՏԵՂԵԿՈՒԹԻՒՆՔ

Ներկայ տարւոյս՝ վերջին դեկտեմբոյ մէջ ընդհանուր ժողով գումարել կամելով Ս. Պատն ի Հռովմ, հրաւիրանաց նամակ առաքեր է նաեւ առ Ս. Պատրիարքն Հայոց Պոլսոյ։ Որ եւ նա յատուկ գրութեամբ իւրով ներկայացուց նորին վեհափառութեան Ս. կաթողիկոսի ամենայն Հայոց։

Ս.ՐԴ ԹԷ ԳԵՐ. Պատրիարքի նամակի եւ թէ Վեհ. Ս. կաթողիկոսի պատասխանական կոնդակի օրինակները կը փութամք հրատարակել ի տեղեկութիւն ամենայն հարազատ որդւոյ Հայաստանեայց Առաքելական Ս. Եկեղեցւոյ։

Վեհափառ Տէր.

Հայրապետական Հռովմէական Եկեղեցւոյ Պիոս Թ. մատոյց եւ մեզ յաւուրս սոյս յայսոսիկ ի ձեռն Հոգեւոր պաշտօնէից Եկեղեցւոյ իւրոյ ի Մայրաքաղաքիս տետրակ իմն Լատինաբարբառ։

Յեկեղեցս աստի առ մեզ Լատին Եկեղեցականաց ծանեալ եթէ պարտականութիւն տետրակին այնորիկ հրաւէր է Ազգային Եկեղեցւոյ մերոյ առ համադումար ժողովն, որոյ գումարումն ասէին լինել ի Հռովմ յութերորդի աւուր Դեկտեմբերի ամսոյ 1869 տարւոյ։

Մեք որպէս պարտն էր պատասխանի արարաք այսպէս թէ՝ է եւ մեր Գերագոյն Հայրապետ ի Ս. Էջմիածին գլուխ (1) Հայաստանեայց Եկեղեցւոյ որ միայն ունի զիրաւասութիւն ի վերայ սրբոյ Եկեղեցւոյս մերոյ եւ ամենայն Հոգեւոր հօտիս նորին. վասնորոյ եւ նմա անկ է քննադատել զհրաւիրագիրն։ Իսկ է քան զձեռնհասութիւն մեր, եւ որ ընդ մեօք Եպիսկոպոսաց ամենեցուն խօսիլ ինչ յաղագս բանիս այսորիկ։

Ընդ այս յայտարարութիւն մեր մեկնեցան եկքն եւ թողին զտետրակն։

(1) Մեր եկեղեցւոյ մէջ մեր կաթուղիկոսին ԷՋՄԻԱԾԻՆ Հայոց Պատրիարքն Եկեղեցոյ տիտղոսը արուած չէ, ինչպէս որ ամեն օր Ս. Պատարագի մէջ եղած կաթուղիկոսական յիշատակութեան առեն առանկ տիտղոս մը չենք լսեր, եւ ոչ ալ Վեհ. Կաթուղիկոսը իր կոնդակին մէջ իր տիտղոսներուն շարքը հնգզինքը Էջմիածնի Հայոց Եկեղեցոյ կը կոչէ. ալ ԵՊԻՍԿՈՊՈՍԱՊԵՏ եւ ԿԱԹՈՒՂԻԿՈՍ, եւ մինչդեռ ունինք եպիսկոպոսապետ եւ կաթուղիկոս բառերը, հարկաւ կարեւորութիւն մը չիկար զԷջմիածնի բառը զործածելու։

զորոյ եւ զՀայերէն թարգմանութիւն ուսումիկ մատուցանեմք Ձերում Վեհափառութեան եւ յանձն առնեմք իմաստութեան մեծի Հայրապետի դառնել զոր արժանն է։

Լսեմք եւս եթէ եւ այլոց վիճակաւոր Եպիսկոպոսաց Տաճկաստանի առաքեալ իցէ ի տետրակաց անտի։

Անամք Վեհափառութեան Ձերում

Պատրիարք Կ. Պոլսոյ Սրք Եպիս.

(Ցեղէ Կնիքոյ)

ի 14 դեկտ. 1868

Պատրիարքարան Հայոց

Կ. Պոլիս

(ԿՆԻՔ)

ԳԷՈՐԳ ԾԱՌԱՑ ՔՐԻՍՏՈՍԻ ԵՒ ԱՆՀԱՍԱՆԵԼԻ ԿԱՄՈՔՆ ԱՍՏՈՒԾՈՅ ԵՊԻՍԿՈՊՈՍԱՊԵՏ ԵՒ ԿԱԹՈՂԻԿՈՍ ԱՄԵՆԱՅՆ ՀԱՅՈՑ՝ ծայրագոյն Պատրիարք համազգային նախամեծար Աթոռոյ Արարատեան Առաքելական Մայր եկեղեցւոյ սրբոյ Կաթողիկէ ԷՋՄԻԱԾՆԻ։

Դերապատիւ Պատրիարքի Կ. Պոլսոյ Պողոսի Սրբազան Արքեպիսկոպոսի սիրելի Եղբօր մերոյ ինդալ։

Զյայտարար դրութիւն ձեր 'ի 14 դեկտեմբերի անցելոյ ընդ համարաւ 1417 ընկալեալ հանդերձ թարգմանութեամբ թղթոյ Սրբազան Հայրապետին Հռովմայ Պիոսի Թ. մատուցելոյ Զեզ 'ի կողմանէ փոխանորդի Նորին եղելոյ այդր 'ի Մայրաքաղաքիդ, եւ ընթերցեալ զայն ուշի ուշով տեղեկացաք դիտաւորութեանն, որով մտադիր է կազմել ժողով ընդհանրական յ8ն դեկտեմբերի այսր ամի 'ի Հռովմ. առ որ հրաւիրեալ է զՁեզ եւ զայլս։

Բստ անհասանելի կամաց բարձրելոյն Աստուծոյ եւ մերս նուաստութիւն գոլով մի 'ի Հովուապետաց Քրիստոսական Հօտին, թէ եւ ցանկամք միութեան Կաթուղիկէ եկեղեցւոյ եւ փափաքիմք հանապազ տեսանել զկրճին հակառակութեան բարձեալ 'ի միջոյ, եւ զսէր եւ զխաղաղութիւն 'ի միութեան անդ Եկեղեցւոյ թագաւորեալ. ըստ որում հակառակորդին է գործ ընդդէմ կալ միութեան մարմնոյ Եկեղեցւոյն Քրիստոսի, բայց քաջ հաստ եղեալ մտայ եւ իմաստից թղթոյ Ս. Պիոսի Թ. ցաւիմք յոյժ, զի բաղձալին եւ մեզ միութիւն, զոր կամի եւ փրկիչն աշխարհի եւ աղօթէ առ Հայր թէ «եղիցին մի, որպէս եւ մեք մի եմք», անյուսալի իմն երեւի այժմէն իսկ 'ի ժողովոյ անտի։

Եթէ իրապէս վարդապետք էր Հռովմայ՝ միութեան եկեղեցւոյն Քրիստոսի, ապաքէն պարտ էր կանխաւ հետամուտ լինել այնմ թէ՝ ուստի՝ սկիզբն էառ պառակտումն եկեղեցւոյ 'ի միութենէ եւ զմի՞ արդեօք դաւանութեամբ եւ սիրով 'ի միութիւն Գլխոյն Քրիստոսի զդեռ անդամք որոշեցան 'ի միմեանց, եւ ծաղեցաւ ցաւալին այն բաղմադարեան դժտութիւն յընդհանուր Քրիստոնեայս. ո՞չ ապաքէն որպէս քաջայայտ է բովանդակ աշխարհի՝ ծնունդ էր այն տգիտութեանց Աթոռոյն Հռովմայ առ 'ի նախապատիւ եւ դերադահ հանդիսանալ քան զայն Աթոռս Արեւելեայց։

Ապա ուրեմն ցանկալի էր ամենայն ճշմարտասիրաց տեսանել նախ զՆոյն Նորին Սրբազնութեան 'ի բառնալ ըստ նախասկիզբն գժտութեան 'ի միջոյ եւ ընթանալ ընդ արահետ շաւիղս նախնի Հարցն սրբոյ, եւ ըստ օրինի կանխապէս խորհրդակցեալ ընդ Արեւելեան Եկեղեցւոյ Հովուապետս իւրաքանչիւր Աղգաց՝ յայտնել կանոնական յօդուածովք զ բուն նպատակ իւր եւ զկետս խնդրոյ քննելոյ 'ի ժողովի անդ, եւ յետ ընդունելոյ զհաւանութիւն Նոցին՝ համակրութեամբ որոշել զանգի եւ ըստ ժամանակ ժողովոյն։

Սակայն 'ի բաց թողեալ Ս. Հայրապետին Հռովմայ զայն որ յերգձալին հայի միութիւն 'ի Յիսուս Քրիստոս, ինքնին հաճեալ է հրատարակել նախ զօրինակ հրաւիրական թղթոյ, եւ ապա առաքել զայնս առ Հովիւս Եկեղեցւոյ, որով 'ի կարծիս ասայ ձկտիլ ամենեցուն թէ՝ Նորին Սրբազնութիւն կամի զանձն իւր ցուցանել դերագոյն իշխող, եւ դլուխս Քրիստոնէութեան՝ ոչ ճանաչելով զՀովուապետս Արեւելեան եկեղեցւոյ համապատիւս ինքեան աստիճանօք եւ իրաւասութեամբ եւ Առաքելական յաջորդութեամբ պատուեալս, զորս Հոգին սուրբ հաւասար իշխանութեամբ եւ շընորհօք զարդարեաց։ Եւ զի զԱթոռն Հռովմայ բայայայտ հռչակէ 'ի թղթին կեղրն միութեան, զորպիսի վարդապետութիւնս ոչ ընդունի սուրբ եւ ուղղափառ եկեղեցին Հայաստանեայց ընդայլոց ազգաց Արեւելեան եկեղեցեաց՝ դլուխ եկեղեցւոյ վՓրկիչն մեր միայն՝ զՔրիստոս ճանաչելով։

Նա որ խնդրէ զմիութիւն եկեղեցւոյ, զանց արարեալ զկարի կարեւորօք, որք պարտ էին լինել անեղէի հիմն դումարման ժողովոյն, իւրոքն կարծեցեալ միապետական դերիշխանութեամբ ինքնին իսկ եւս քան զեւս հեռանայ 'ի միութենէ Կաթողիկէ եկեղեցւոյ. եւ ո՞ւմ չիցէ յայտնի՝ թէ յայնպիսի ընկերութեանց հակառակելոյ իմաստից ողջամիտ վարդապետութեանց սրբոյ Աւետարանին, դժուարին է ակնունիլ ճշմարիտ միութեան, թերեւս նորանոր վիճից եւ անդարմանելի պառակտմանց եւս եւ դառնագին հակառակութեանց բացցին ասպարէզ 'ի դայթակղութիւն բազմաց եւ 'ի նախատինս Քրիստոնէական սուրբ կրօնի։

Ապաքէն մեք որ յամենայն ժամ տքնիմք վասն հոգւոց 'ի Քրիստոս հաւատացեալ ժողովրդոց յանձնելոց մեզ 'ի Տեառնէ եւ ջանամք պահել զանդորրութիւն Հօտին մերոյ, եւ պարծիմք Տերամբ յԱռաքելական սուրբ Եկեղեցի մեր, որ 'ի ձեռն սրբոց Առաքելոցն Թադէոսի եւ Բարդուղիմէոսի հաստատեցաւ 'ի վէմն Քրիստոս։ Եւ աղօթիւք բաղմաչաչար նահատակի Ս. Գրիգորի մեծի Հայրապետի ցայսօր կայ անդրդուելի 'ի դրանց դժոխոց ինքնուրոյն իրաւասութեամբ, հարկ անհրաժեշտ համարիմք ծանուցանել Սրբազան Եղբայրութեան ձերում զդոյզ լինել 'ի հրաւիրմանէ անտի եւ 'ի ժողովոյ որ զրկեալ գտանի 'ի հիմանց օրինաւորութեան եւ զդուշացուցանել նաեւ զԱրք Եպիսկոպոսունս, եւ զամենայն Առաջնորդս վիճակաց եւ Եկեղեցեաց մերոց որ 'ի Տաճկաստան, չտալ տեղի չիոթէոյ եւ տարաձայնութեան։

Եւ միաբան աղաչեսցուք յամենայն սրտէ, որպէս եւ միշտ աղաչեմք, զի Դլուխն անկեան եւ խաղաղութիւն եկեղեցւոյ սրբոյ Քրիստոս Փրկիչն ամենեցուն, որ արար խաղաղութիւն արեամբ խաչին իւրոյ կոչելով զամենեսին 'ի մի արօտ Աւետարանական վարդապետութեան, պահեսցէ 'ի խաղաղութեան զեկեղեցի իւր սուրբ, եւ զԱզգս Հայոց պահպանեսցէ յանակնունելի փորձութեանց։

Ողջ լերուք զօրացեալ Տերամբ։

Համար 31 (Սորագրութիւն)

11 փետրուարի 1869 ամի

Մեծարգոյ ընդհանուր պանդուխտ եղբարք.

Արդէն դուք մեր երկրի որպիսութիւնը քաջ դիտէք, որուն համար երկարօրէն դրել աւելորդ կը սեպեմք. ուստի միայն մէկ քանի գիտելիքներ կուզենք ձեզի դրելու։ Սիրելիք, դուք ալ աս տեղ ծնած ու սնած էք. ասոր այսպէս ըլլալուն դուք ինքնին վկայ էք. ուրեմն մեր կրած բռնութիւնները դուք ալ կրած էք ու ձեր այս տեղի եղած սիրելի զաւակներդ ու եղբայրներնիդ ալ. վերջապէս նորէն դուք ալ պիտի կրէք. դուք կը կարծէք թէ մինչեւ 'ի մահ Պոլիս պիտի մնաք, չէ՞ որ քիչ ժամանակի մէջոցով ձեր սիրելի զաւակաց ու ծնողաց պիտի վերադառնաք, չէ՞ որ ան ատեն դարձեալ ինքզինքնիդ աս տեղ բռնութեան մատնած կըլլաք. ասանկ դրելով կուզեմք իմանալ թէ քանի որ Միւամէտ պէյ՝ տղան, Էյիտ պէյի տղան Ալի պէյը եւ Ուլաշ օղլին երկրի մէջ է, մեր վիճակը աս է, չի կրնար ոչինչ ըլլալ. ասոնք տեղ բողոքեցէք, կամ անոնք մեր մէջէն թող հանեն, կամ երկրացւոյ համար տեղմի ուզեցէք որ այս մարդածախ երկրէն բոլորովին ելլենք, ալ հերիք է Հայերը բռնութեան զոհ երթան, մեռաւ Ամերիկը Հողացի, չորս մարդ ալ Ազգչուդչի վիրաւորեցին, մէկ մէն ալ Առեւլի, Արմելիքանցի չատեր կան, պիտք չէ մէկիկ մէկիկ դրելը, եկողներէն կրնաք իմանալ. նոր եղածները դրենք, մէկ մարդ մը խուբուսցի թրագելով վիրաւորած են. Սերկեւէզցի մէկու մը մէջ լիտրանոյ քար մը սրտին ձգելով դեռ հիւանդ պառկած է, Մէհմէտ պէյի տղան Ուլաշ օղլին կարնոյ եկան օտար գայիմագամը հետերնին առնելով, հիմակ անոնք վրէժխնդրութեան ետեւ ինկած մէկ քանիները իզուր տեղը կը բանտարկեն, մէկ քանիներն ալ տարապարտուց կըտուժեն (ճ!բիմէ կառնեն) Ուլաշօղլին յայտնապէս կը պօռայ, «ես ձեզ սուրէ կանցնեմ»։ Գայմագամն մէկ քանի խասապայիներ բանտարկեց, խասապացւոյ խուռնակն չենք քաշէ ըսելուն համար, ըսելով թէ ո՞ր ազգի մարդ է՞ք որ կըսէք այս խօսքը, հասարակաց առած մը կըսուի որ տաւուլը մէկն է վրայ կախի, չոկանը ուրիշը կը զարնէ, հիմակ աս մարդուն է մինակ անունով գայմագամէ, չոկանը Իսմայիլ պէյը կը զարնէ, աս ալ դիտցէք բարեկամ որ քանի տարիք հոս ան կեղծաւոր խայմախտամ ով որ ալ դալու ըլլայ, պարապ բան է, շահ մը չկայ։ Ասոնք Պոլիս ուղելու ճարը նայեցէք որ դուրս քշուին, չենք աղատութիւն չկայ բնաւ մէկու մը։ Ուրեմն ամենայն ազալրութեամբ հրնարք մի վնտռեցէք։ Ամենապատիւ սրբազան հօր նամակն մէկ քանի մարդով տարէք տուէք ու մեր աղատութիւնը մաղթեցէք։

Իսմայիլ պէյի դրութիւնն ալ պատրիարք Հօր տարէք, իրաւ չէր յուսացուէր ասանկ բան մի ըլլալ, բայց ամենակալն Աստուած է այսպէս ընողը որ ուրիշ ապցեր մեր փրկութիւնն փնտռելու եւ լած են, ուրեմն մենք որչափ պարտաւորուած ենք մեր ազգայնոյ փրկութիւնն փնտռելու։ Ուլաշօղլի Սիւլէյման աղան Տէսիմի ու Խիւզիւլչանցի քրդերուն խաչատ տալով պատուիրէ որ կերդեցի մարդ չիկրնայ ամենեւին Ջանախչիէն վար անցի, ով որ կերթայ ունեցածն ու ջորին կառնեն կը ձդէ կուգայ. ասանկ ըլլալով բոլորովին պաշարուած ենք, երկրէն դուրս չենք կրնար ելլալ, խեղճ դերի եղած ենք 'ի սէր Աստուծոյ եւ ազգութեան ազատեցէ՛ք, ազատեցէ՛ք։

Ի Քրդի 1869 փետր. 28 34 Իմա

Կեղվա գաւառին եղելութիւնը կը յայտնեմ ձեր յարգութեանը։

Մեր երկիրը առաջմանէ բազում հրբսատահարութեան մէջ էր, յետոյ Հաճի Սաադ պէյը միւսիւր ըրինք խրկեցինք եւ երկիրնիս ամէն մէկ կողմէն հանդիստ էին եւ մենք ալ պատրիարքարանին կողմէն կամ Բ. Դրան կողմէն յիշեալ դայմագամին պաշտպանող էինք եւ Մէհմէտ պէյդաստ Իսմայիլ պէյը ու Ուլաշ օղլուն Ալի պէյը, Հիւսնիւ պէյը չը քաշելով սկսեցին խեղճ հասարակութեան վրայ սպառնալը։ Խուպուս գիւղին ջաղարցիները այրեցին Հողաս գիւղէն Ամերիկ անունով մարդ մը մեռցուցին եւ անոր ջաղարը կրակեցին. Աղբատուզ գիւղը բոլորովին բան մը չը թողելով յարշտակեցին տարին, եւ Հիւսէին աղա անունով անձի մը ընտանիքը քոյրը, երկու մարդ ալ Հայերէն մեռցուցին, Առէք գիւղէն մարդ մը մեռուցին, Զարիպաշ գիւղը այր մը իր կինովը մեռուցին, եւ գիւղացոյմէ արեան գինն բռնադատելով առին։

2 Իմա.

ՄՇԵՑԻՈՑ ՎԻՊԱՑ

ԸՆԴՀԱՆՈՒՐ ՑԵՍՈՒԹԻՒՆ ՄԸ

Մանր-գրին 895 թուէ նէ-թէ-նդեն պոէզիյ։

Ինչպէս գեղերու վայելչութիւնը վերցաւ, դու ասա նաեւ Մուշ աւանին ալ Շահնանցիներու ձեռքէն, այգի ունեցողն իր այգին կը քակէ, պաղջայ, պօտան տնկել վերջացաւ, լահանայի թուփի մը եւ հատիկ մը դդումի կարօտ կը քաշեն։ Այսպէս ալ վանքերը եղած են, ցանկապատ տեղերն անգամ եթէ ածու մի սող կամ ուրիշ կանաչ սերմանեն, արժածէն հնգապատիկը թաշիրը կը կտրեն կառնեն, մնացեր են լեռներու բանջարները, եթէ անոնց համար ալ թաշիր չկապեն։ Խոտերու գինը կորոշէր Մշոյ կառավարութիւնը մինչեւ այսօր մարտ ամսոյ մէջ ծախուած դնով. որ խոտի հաղուագիւտ ու թանկագին օրն է, եւ այն գընով գիւղացին թաշիրի փարայ պիտի տար, բայց այս տարի ժողովրդեան շատ բողոքելով, խոտերը կարդ կարդ բաժնեցին, եւ քսան դուրուշէն մինչեւ վաթսուն դուրուշ մէկ բարդ խոտի գին որոշեցին, Շահնան փարայ պիտի առնէ, եւ ամէն կարդի խոտն ալ Շահնայի աչքով վաթսուն դուրուշնոցն է, վասն որոյ վաթսուն դուրուշէն փարայ կը բռնէ կառնէ։

Մշոյ կառավարութեան ձէզայի նաքտիէի տումարը եթէ կարդաս, ամենեւին այն մարդախոշոշ ու աւազակ քրդերու անունը չես գտներ, այլ բոլորն ալ հայ ու քանի մ'ալ ռայա խեղճ քրդերը, որոնք կամ մէկը մէկայի հետ կռուած են, կամ գիրար վնասած են, կամ չգիտնալով տէրութեան օրէնքը անոր դէմ մեղանչած են։ Խանտերու մէջը կը մաշին աղքատ պարտապանները, եւ այլն, եւ այլն. երբոր Հայ մը՝ սատկեցուցած ոչխարը կը շալկէ կուգայ իրենց ատեանը. երբ ուրիշ մը՝ սպանուած եզին կաշին եւ գոմէշներու պոչերը կառնէ կուգայ բողոքելու, եւ ամէն կերպով հաստատելով ցոյց կուտայ այն ինչ քիւրդը, որ ոչխարին, եզին, ու գոմէշներուն սպաննողն է, Մշոյ կառավարութիւնը Հայու բերած բոլոր ապացոյցները ու նշաններ ոչինչ կը համարի, այլ երկու հատ Տաճիկ վկայ կուզէ, ամէն բանի համար երկու Տաճիկ վկայ։ Մշոյ կառավարութեանը աղերս կը մատուցանէ Մշոյ Բրսի թաղի Հայ ժողովուրդը իրենց եկեղեցին կողոպտուելու մասին. խնդրելով որ փոյթ ընեն գողերը գտնելու, կառավարութիւնը կը սասէ դանոնք բռնելով — Միթէ ե՞ս եմ ձեր գողը, ինչ կը ձանձրացնես զիս, գնա գողդ գտիր ինձի ցոյց տուր, վրան խոպաթ ըրէ, բռնեմ առնեմ սամ։ Ինչպէս Ս. Յովհաննու վանքի համար ալ կըսէին — պէտք էր զգուշանայիք, պաշտպանեցիք ձեր վանքը որ չկողոպտուէր, կըսեն թէ ժամանակով Սրեւանու բռնաւոր Հասան խանի դանդաղելու կերթայ դեղացի Հայ մը ու կըսէ «խան, գլխիդ զուրպան դաշաք եղս կարածէր եւ ես քներ էի, արթընցայ եղս գողկեր են։» խանը կը պատասխանէ «թող չքնանաիր, թող գողնալ չտայիր, վատ ես, հեռացիր։» —բայց «խան, գլխիդ զուրպան, կը կրկնէ Հայն, ես դիտէի գու արթուն էիր, անոր համար քնացայ։» Կը գոմէ Հասան խան այս խօսքը ու անմիջապէս գտնայ կուտայ եղը։

Մշոյ կառավարութիւնը ինչո՞ւ կը դայրանայ երբ բողոքներ կը լսէ՝ ժողովուրդը իրաւունք ունի իր կորուստները իր վնասները կառավա-

բութեան ներկայացնելու, միթէ Ս. Յովհաննու վանքի վանականներն ու կորուսանները պիտի չի՞ վերադարձուին. չէ՞ որ բռնութեան զոհերէն քանիսը, չէ՞ որ սօխթանեռուն վրայ հաստատուեցաւ բանը, եւ անոնց վարժապետ չէիներ ու այլ երուսեղինները կասկածելի համարուեցան. Վարդուայ Հայոց բողոքն ո՞ր մընաց. Քիւրտ զավակ բանտէն փախաւ եւ ալ ո՞վ հետեւեցաւ զանի ձեռք բերելու. Խութեցի մարդասպան Քրդերէն քանիսը բանտը ծակեցին փախան ո՞ր. Խլաթայ Մէլիք սպանող Քրդուն ի՞նչ հաստատումեղաւ. Ալիգան գեղն աւրեցաւ, Քիւրտ Ֆարամազի վրայ ամէն ժամանակ կը բողոքուի եւ ամէն օր Մշոյ գեղերը կը շրջի եւ անոնց հիմը կը շրջէ. ե՞րբ զանի բռնել ուզուեցաւ. ընտանիք բռնաբարելու, եւ տուները գող մտնելու, բողոքներ չենք ըլլար արդէն, վասն զի պատասխանը կանխակ է տասնց համար. «զգոյշ կացէք զձեզ պաշպանեցէք. Կրնայ մի եւ նոյն պատասխանը տրուիլ նաեւ սպանուողներուն ալ թէ «թող պատասխանեն կենար չ'սպաննէին զինքը».

Մշոյ կառավարութիւնը պէտք է գիտնայ որ իր պարտքն է աշխարհի չինութեան եւ բնակչոյ գոյից եւ կենաց անդորրութեան հոգ տանիլ. բարեխնամ կայսեր կամքը եւ տէրութեան օրէնքը ի գործ դնել, որ է արդարութիւն, ու հաւասարութիւնը. եւ ասոնց համար պէտք է գունդ մը զօրք բերել տալ այս երկիրը, որոնցմով պաշտպանուի անզէն ժողովուրդը եւ զէնք կրող եւրոպակ մասը մերկանայ իր գաղանութիւնը. եւ բնակի եւ կառավարուի իրրեւ երկրապործ եւ իրրեւ քաղաքացի մարդ. Այս այն դարն է, որ զայրք եւ գառնք ի միասին ճարակին.

Մշոյ կառավարութիւն պէտք է գիտնայ որ իր պարտքն է հակել ինչպէս ապահովութեանց նոյնպէս եւ բարեկարգութեանց ժողովրդեան, այս ի՞նչպէս ապականած են Մշոյ տուներ ու փողոցները, գեռ օրինաւոր պաշտօնատեղի մը չունի իրեն համար, ոչ զօրանոց մը, ոչ հասարակաց տեղի մը, եթէ քաղաքակրթեալ հիւր մը հանդիպի ամթով կը մնան, եթէ պանդուխտ հանդիպի դուրս կը մնայ. Պէտք է գիտնայ Մշոյ կառավարութիւնը որ ուսումնարաններ չինելու հարկ կայ իր վրայ, թէ տաճկաց եւ թէ քրիստոնէից համար անխտիր. այն ուսումնարաններէն դուրս պիտի դան ազգութեան համար զանազան կարգի լուսաւոր պաշտօնեայք. Մուրը չի՞ տաշէ որ այսօր տէրութեան բարձր նշան ու աստիճան կրող անձինք գրեթէ չկան իր մէջ, ոչ տաճիկ եւ ոչ քրիստոնեայ. Մշոյ էֆէնտիներ ֆախի սօխթանեռն են եւ իշխանք ակնոցով խաչորակիր Սաղմոս կարդացող կիսատ տիրացուներ. առ հասարակ անգրագէտ եւ անուսումն անձինք.

Արեւելեան պատերազմի տարուան Մշոյ աշխարհի տուած հացի եւ այլ պէտքերու գինիներէն երեսուն վեց բեռ ստակը ազգատոյ իրաւունքը, զոր տէրութեան զանձը վճարեր է, տէրութեան գողերը կերեր են, թէ տաճիկ թէ հայ եւ թէ կաթոլիկ. Այս անմոռանալի կատակ մի է որ միշտ աւանդուի ոգեոյ յորդի, եւ միշտ պիտի բողբոջի, մինչեւ Աստուած եւ Կայսրը օր մի լսեն ու գտա անեն. Զէրքէզներու տարուան ծախքերուն ու Քնանեռուն հաշիւ տուաւ, Մշոյ կառավարութիւնը հաստատում մը բրա՞ւ. Ամէն բան մանրամասն չեմ գրեր. Երկու տարի է որ կառուրջ մը կը չինեն Մեղրագետի վրայ. կրսուի թէ վարպետներու բան մը կուտան. բայց այնքան արապայ ուտելիք եւ էմալիա տարան բանեցուցին բոլորն ալ օլամով. Ագնամ եւ Քաչիր առնողներ ամէն տարի կուգան մինչեւ վեց եօթն տարի իրարու վրայ պահեա կը ժողվեն գեղացիներէն եւ միշտ կը ժողվեն. ժողովուրդը կուլայ, կապազակէ տուեր եմ կրսէ, կը բողոքէ, բայց եւ միշտ կուտայ. վասն զի քանի մը տարուան միջոց՝ խեղճը կամ իշմուհապէրը կորուսցեր է, կամ թէ ունի ուրիշ անուն կը գնեն անոր, ինքն կարդալ չգիտէ ինչպէս ուզեն այնպէս կը կարդան կամ ձեռքէն կառնեն, կամ բան մը կրնեն վերջապէս.

Մշոյ կառավարութիւնը թող տէֆթէր մը բռնէ եւ ներկայացնէ բարձրագոյն կառավարութեան, գոնէ այս հինգ տարուան միջոցին, որով կը տեսնուի թէ քանի՞ հարիւրաւոր աներ ու անձինք պակսեր փախեր են իր վիճակէն, եւ այս ի՞նչ պատճառաւ. Բայց ինչո՞ւ ընէ, ինքն ամբողջ կը պանծչէ մեացողներէն փախչողներու տուրքերն եւ կառնէ.

(Շարունակելի)

— Պունտան պիր սէնէ գատար ագտէմ, Դաթօլիք մարապետին պիրիսի վէֆաթ իտէր. Միրասխօրլարը հէր նասըլ իսէ, մարապետին 180 լիրայ մըյտարի պիր վարիտաթը վար իտուկին, վէ պումէպլաղ Ամբրոսիոս վարդապետ եէտինէ կէչտիկին տույարլար, վէ պու մէպլաղը Ամբրոսիոս վարդապետտէն իսթէրլէր. լաքին վարդապետ էվվէլլէրի էօյէ պիր մէպլաղ քէնտինտէ օլտուղուն ինքեար իտէր իսէտէ, սանրատան, գաթան պու մէպլաղտէն միրասխօրլարին հագգը օլմատըղըն պէեան իտէր.

Միրասխօրլար պու պէեանաթը տույտուգան սանրա, Պապը-ալեյէ պիր արզու հալ թագտիմ իտիպ, վարդապետ իլէ հուզուրու շէրիտէ մու հաքէմէ օլուրլար. Վարդապետ հուզուրու շէրիտէ, «մարապետին 180 քանսօլիտի վար իտի, լաքին պիր մըգտարընը բու հու իչին պիզէ թէսլիմ, վէ տիկէր մրգտարընը ֆուգարաեա թէվզի իթմէմիզէ վասիյէթ իթտիտէր. Հաքիմ էֆէնտի, պունուն պէօյլէ օլտուղունա շահիտ իսթէր. Ամբրոսիոս վարդապետ, Հասուն գերապայծառա միւրաճաաթ իլէ, պունա տայիր անըն չէ հատէթնամէսինի ալը, վէ հաքիմ էֆէնտիյէ իպլրազ իտէր. Հալ պու քի հաքիմ էֆէնտի, պու չէ հատէթնամէյի քեսֆի սայմանըպ, վէ վարդապետին պունտան մատտա շահիտի օլմատըղընտան, Ամբրոսիոս վարդապետ էէմին տիւշտիկիւն հաքիմ էֆէնտի պէեան իտէր. Ամբրոսիոս վարդապետ տախի հուզուրու շէրիտէ շէրան իճապ իտէն եէմինի իտէր, վէ միրասխօրլար հագգըզ հիւքմ օլունուրլար.

Շէր իլէ քէսիլէն բարմագ աճըմաղ տէրլէր, վէ սահիհ տիր. իմտի պու 180 գօնսօլիտ միրասխօրլարընը հագգը՞մը իտի տէյիլ մի իտի, պիզճէ արանըլաճագ պիր շէյ տէյիլ տիր, լաքին Ամբրոսիոս վարդապետին հուզուրու շէրիտէ եէմին իթմէսի, պէյն էլ էհալի ֆէնա պիր թէսիրի մուճիպ օլմուշ օլտուղունտան, պու վուգուաթը պազը Գաթօլիք ապօնէլէրիմիզին մաթլուպու իւզրէ տէրճիլէ, եէմին իթմէլի մի՞ իտի, իթմէմէլի մի իտի, պունու տինտար էհալինին մուհաքէմէսինէ հէվալէ իտէրիզ.

ՏԱԽԻԼԻՑԵԷ

Իսկէնտէրիյէտէն չէքիլէն պիր թէլէկրաֆա նէզարէն, Խրտիվի Մըսըր հազրէթլէրի եագընտա Տէր-սեատէթ կէլէճէք տիր.

— Շիրքէթի Խայրիյէ թարաֆընտան 18 նիւմէրօյու վարօրուն շէքլի իւզրէ սիրաբրը օլունան իքի գըլթա վաբօրլարտան պիրիսի Ինկիլիթէրրատան եօլա չըգըպ, եագընտա պուրաեա կէլէճէք տիր.

— Կէչէնլէրտէ Պօրտօտան կէլէն իքի ատէտ Մէնէլիկնամ վաբօրլար, Մարմարա տէնիզինտէ պիր թէճրիպէ իտիլտիքտէն, վէ հարէքէթլէրի խօշնուտ օլունուր սուրէթտէ կէօրիւլտիւքտէն սօնրա, սիլահլարա տօնատըլմագ իւզրէ, Թէրսանէէ կիրմիշէր տիր.

— Հիւքիւմէթի սէնիյէ վաբօրլարընտան պիրի չարշէնպիհ կիւնիւ Կիրիտէն 600 ասքիր կէթիրմիշ տիր.

— Բէնշէմպիհ կիւնիւ Զամըճատա Թունուզլու Մահմուտ բաշանըն քէօշկիւ եագընլարընտա, պիր եէրի իւշ նէֆէր ըէնճպէրլէր գաղտորգլարը վարթի, իւզէրլէրինտէ Թոմա իմբէրաթօրլարը սիքքէսի պուլունան ալթունլար իլէ տօլու պիր գավանօղ պուլմուշլար տըր.

Մէրգուման ըէնճպէրլէր, մէզքիւր գավանօղուն ալթունլարընը բայլաշտրգլարընտա, պէյնլէրինտէ պիր մուարաղա չըգըպ, քէնտիսինէ դատը օլան ատամ կիտիպ արգատաշլարընը խամազլամըշ օլտուղունան, թութուլմուշլար տըր. Պու խամազլանան ըէնճպէրլէր, գավանօղու պուլտուգլարընը ինքեար իթմէյիպ, լաքին տէրունինտէ 12 ատէտ ալթուն պուլունուպ, հէր պիրիսինէ իւշ փայ օլտուղունու պիլտիրմիշլէր տիր.

Պատէհու պու խամազլանանլարըն եաթտըգլարը եէրլէր արաշարըրլարդտա, խամազլաեան արդատաշլարն պիլտիրտիկի եիւքիւնիւ քեսֆիֆէթէն պուլունմուշ տուր. Շիմտի մէրգուման իքի նէֆէր ըէնճպէրլէր թութուլուպ, մուհաքէմէ իտիլմէքտէ խիշլէր.

— Սէօյլէնտիկինէ կէօրէ, Պէյ-օղլու Զապթիյէսի, պիր եէնի մահէլլէ նագլ օլունաճագ տըր, եանի սէնէտէ 8 պին լիրա իլէ Զապթիյէ միւշերրիյէթի թարաֆընտան պիր գաշ սէնէ իչին քիրալանմըշ օլան Օթթօնի խանէսինի, քէնտիսինէ մէրքէպ իթթիհամ իտէճէք տիր.

— Թրապիզօն վիլայէթի մուավինի Տիմիթրաքի էֆէնտի Եէնի-տիւնեա, մէզունէն չարչէմպիհ կիւնիւ իսթանպօլա կէլմիշ տիր.

— Սալը ախշամըր, Ռուսիա սէֆիրի ճէնէրալ Ինոթիէֆ ճէնապլէրի, սէֆարէթխանէլէրինտէ պիր պիւյիւք թաամ վէրմիշլէր տիր. Մէզքիւր թաամտա վիւքէլյի ֆախամ վէ սէֆիրլէր հազըր պուլունմուշլար տըր.

—Նասըլ քի մուգատտէմ թէլէկրաֆխանէյի ամիրէնին, թէլէկրաֆ ֆիեաթլանը թէնզիլ իտէճէկինի պիլտիրմիշ իտիք. Պու սէֆս իտարէյի մէզքիւրէ թարաֆընտան նէշր օլունան պիր թարիֆատա շու վէճհլէ պէեան օլունմուշ տուր. չէօյլէ քի,

Իսթանպօլտան ճիվար մահէլլէրինէ չէքիլէն թէլէկրաֆ 5 ղրշ.

Այտըն (Իզմիր), Էնդարէ (Էնկիւրիւ) վէ Գաստամանպօլուեա 25 ղրշ.

Հալէպ վէ Պօսնաեա 35 ղրշ.

Էտիրնէ վէ Ագ-տէնիզ ատալարընա 15 ղրշ.

Պաղտատտա 45 ղրշ.

Քէզալիք վիլայէթլէրտէն վիլայէթլէրէ կէօնտէրիլէն մէքթուպլարըն ֆիեաթը տախի թէնզիլ պուլմուշ տուր.

—Գարատաղ բրէնսինին, Սրիցցա լեմանընը հիւքիւմէթի Սէնիյէտէն իսթէտիկի մալիւմ տիւր. Սէօյլէտիկինէ կէօրէ, բրէնսի միւշարիլէյհ, Վիէննաեա իգամէթլէրի հէնկեամընտա, մէզքիւր լեմանը էլտէ իթմէք իչին Աւսթրիա իմբէրաթօրունուն թէվասսութունու թալէպ իթմիշ տիր. Ալենան մալիւմաթա նէզարէն, Պապը Ալի, Գարատաղ բրէնսինին իշ պու իսթիտասընը գապուլիթմէք վէ եախօտ մէզքիւր լեմանըն եէրինէ, գարա թարաֆընտան պիր մրգտար եէր վիրմէք նիյէթինտէ իմիշ. Գարատաղ հուտուտարընը այրրտ իթմէք իչին, ալթընճը տայիրէ սրբր քեաթիզի կոստանդէֆֆէնտի վէ Հաֆրզ էֆէնտի, կէչէն սէնէ իլթիպամ իյլէտիքլէրի մէմուրիյէթլէրինէ խիթամ վէրմէք իւզրէ տերհալ Հէրզօկովինէ ազիմէթ իթմիշլէր տիր.

— Զարչէմպիհ ախշամընը, պիր գաշ խրբսրգլար, Գատը-քէօյտէ վագը Բում քիլիսէսինէ կիրէրէք, պիր գաշ ալթուն շամտան վէ խայլիճէ զեյգրյմէթ էշեալար չայմըշլար տըր.

Պապը Զազթիյէ, մէզքիւր խրբսրզլզը իշեթիր իշեթմէզ, մէրգուման խրբսրզլարը էլտէ իթմէք իչին լազըմ կէլէն թէտապիրէ թէշէպպիւս իյլէտիկի, վէ էքիտէն ճէզա վէրէճէյի մէսմուաթտան տըր.

— Ցիւնքի նիւսիէմիզտէ Էվգաֆը Հիւմայուն մէքթուպճուսու, սատէթլու Հապդի պէյ էֆէնտիյէ, Մէճիտիյէ նիշանընըն իւշիւնճիւ բիւթպէսինտէն պիր գրթասը իհսան պույրուլտուղու եազըլաճագ իքէն, սէհվէն նիշանը Ալիի Օսմանինին իւշիւնճիւ բիւթպէսինտէն տեյի եազըլտըղընտան, թասհիհինէ իպթիտար գրլքնտը.

ԻԼԱՆԸ ՐԷՍՄԻ

Պէհէր գրյէսինին ֆիյի մուգտրէրէսի եիւզ բարա օլան պաշ խաս նանը ազեղի, պատէգին էքմէքճի էանաֆընըն տօգոան վէ սէքսէն բարահա սաթըլան օրթա խաս նանը ազեղի եէթմիշ բարատան, վէ պէօրէքճի վէ սիմիտճի էանաֆընըն տախի պու իքի նէվ նանը ազեղտէն պիրինճիսինին գրյէսինի սէքսէն, վէ իքինճիսինին ալթմըշ բարատան գեեատէեէ սաթմամալարընա գարար վէրիլմիշ օլմաղլա, քէյֆիյէթ մալիւմ օլմագ իչին, Շէհիր Էմանէթի ճանիպինտէն իլան օլունուր.

١٢٨٦ մու հարբէմ ١.

Շէհիր Էմանէթի
(Մէ-հէ-ր)

ԹԻՒՃԱՐԻՑԷ

Լէէլբէ-ալ 22 ապրէլ.

Միտլինկ Նիւ-Օրլէանս բամուզու 12/։ տան 12 ։/։

Սաթըշ 6 պին պալեա

ՖՕՆՏՕ ՖԻԵԱԹԼԱՐԸ

Լէնդրա 22 ապրէլ.

Ինկիլիզ գօնսօլիտի գաբ.	93 1/16
Էհամը ումումիյէ աչրլտը	41 13/16
» » գաբանտը	42 1/4

Պօրսա գավի գաբանտը. Օսմանլը ֆօնտօլարընտա չօգ ալըշ վէրիշ օլմուշ տուր.

Վիէննա գամպիսսու	122,50

Փարէ 22 ապրէլ.

Ֆրանսզ ֆօնտսսու աչրլտը	71,17
» » գաբանտը	71,10
Իթալիան ֆօնտսսու աչրլտը	55,85
» » գաբանտը	55,85
Օսմ. իսթիգ. 1865 ին աչրլտը	332,50
Էհամը ումումիյէ աչրլտը	42,35
» » գաբանտը	42,35

Պօրսա պիր ազ գավիճէ գաբանտը.

ԷՍՀԱՄԸ ՈՒՄՈՒՄԻՅԷ

ԳԱԼԱԹԱ ԲԻԱԶԱՍԸ

Ապրիլ 10 Ախշամ գաբանտը . . .	47-10
» 11 Սապահ աչրլտը	47-12
» » Էն եիւքսէք	47-32
» » Էն աշաղը	47-12
Սաաթ 5 ։/։	47-32

ԹԷԼԷԿՐԱՖԻՑԷ

Մանչ-Էյտ Մոնոս Բէլէկրաֆ.

(Ազանս Բէ-Բէք.)

Եունան

Ապրէլ 22 ապրէլ.

Սալթանաթը Սէնիյէ Նէզտինտէ եէնի սէֆիր նասպ օլունան Մ. Ռանկապէ, իսթանպօլա կիթմէք իւզրէ, պու կիւն եօլա չըգմըշ տըր.

Պուքրէշտէ սապրգ պաշ գօնսօլոս օլուպ, շիմտի իսկ Եունանտա Ավսթրիա սէֆիրի նասպ օլունմուշ օլան Պարօն Էտէռ. Աթինաեա վասըլ օլմուշ տուր.

Ֆրանսա վէ Թիւրքիա

Փարէ 23 ապրէլ.

Ցիւնքի կիւն Տավուտ բաշա հազրէթլէրի, Թիւրքրի սարայընտա իմբէրաթօր հազրէթլէրի թարաֆընտան գապուլ օլունմուշ, վէ Թիւրքիա շրմէն տը ֆերլէրինէ տայիր օլան մէմուրիյէթինին մուվաֆֆագիյէթ պուլմասը զէմնընտա, իպրազ իթմիշ օլտուղու ճահտ ու իգտամաթընտան տօլայը, Նարօլէօն հազրէթլէրինէ մէմնունիյէթինի իզհար իլէմիշ տիր.

Իմբէրաթօր հազրէթլէրի, պունա ճէվապ օլարագ, Թիւրքիանին սեատէթի հալինին քեսպի իղտիեաս իթմէսինէ, վէ ասայիշի հալ վէ ահվալը մէտէնիյէթին թէրագգիսընա տէսթիկիր օլագիլեր պիր թէշէպպիւսին մուվաֆֆագիյէթ պուլմասը զէմնընտա, Ֆրանսանըն հիւնի թէվէճճիւ հիւ պուլունտուղունու պէեան իլէմիշ տիր.

Ֆրանսա վէ Թունուզ.

Փարէ 23 ապրէլ.

Նիմ ըէսմի ղազէթալար, Թունուզ հիւքիւմէթի տիւեունաթընըն թահվիլ օլունմասը իչին Փարիստէ մալիյէճէ թէրթիպաթ օլունմասը զէմնընտա Թունուսատա պիր զարար վէրիլմիշ օլմասընտան հալեա ըէսմէն պիր մալիւմաթ ախզ իտիլմէմիշ տիր, տիմէքտէ տիրլէր.

ՊԱՏՄՈՒԹԻՒՆ ՀԱՅՈՑ

Ա. ԺԱՄԱՆԱԿԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

Ի ՍԿԶԲԱՆ ԱՇԽԱՐՀԻ ՄԻՆՉԵՎ ՄԵՐ ԺԱՄԱՆԱԿԱԿԻՑ ԵՒ ԱՅՍՕՐ ՄԻՆՉԵՎ ՄԵՐ ՕՐԵՐՈՒ ՄԵՐ